

ΟΜΙΛΙΑ Κου ΓΙΑΝΝΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κος ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ:

Παίρνω τελευταίος τον λόγο για να κλείσω την πολύ ενδιαφέρουσα και ουσιαστική αυτή συζήτηση σημαίνοντας ότι οι παρεμβάσεις οι οποίες έγιναν και από τρεις προσκεκλημένους του Κέντρου ήταν και ουσιαστικές και κάλυψαν θα έλεγα το περισσότερο κομμάτι του μεγάλου θέματος το οποίο εξετάζουμε σήμερα.

Για να αποφύγουμε επικαλύψεις θα επικεντρωθώ σε δύο θέματα τα οποία θεωρώ ουσιαστικά, τα οποία καλύφθηκαν εν μέρει, αλλά νομίζω ότι αξίζει να προσθέσουμε κάποιες επισημάνσεις, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την χάραξη της στρατηγικής που πρέπει να εφαρμόσουμε για να βγούμε από την κρίση και να ανακατασκευάσουμε το κοινωνικό μοντέλο στο οποίο είμαστε όλοι προσηλωμένοι, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, και να προσγειωθούμε επ' ευκαιρία στην Ελληνική πραγματικότητα, η οποία μέχρι τώρα ευτυχώς έχει λείψει.

Το πρώτο ερώτημα που θέλω να εξετάσω – δύο ερωτήματα είναι – είναι ποια είναι η σχέση της κοινωνικής Ευρώπης με την παγκοσμιοποίηση. Είναι έννοιες συμβατές ή αντιφατικές; Συγκρούονται ή συνεργάζονται;

Το δεύτερο ερώτημα είναι ποια στρατηγική μπορεί να μας οδηγήσει πέρα από το αδιέξοδο το οικονομικό το οποίο παρουσιάζουν αυτές οι δύο έννοιες, η σχέση μεταξύ τους.

Κατ' αρχήν τί εννοούμε κοινωνική Ευρώπη. Εννοούμε τρία απλά πράγματα, τρεις αξίες, τρεις πυλώνες πάνω στους οποίους στηρίχθηκε η οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης μεταπολεμικά.

Ο πρώτος πυλώνας ήταν η μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Εμείς οι Ευρωπαίοι πιστεύουμε ότι ενώ η οικονομική πρόοδος τείνει να κάνει ένα άνοιγμα στα εισοδήματα, εμείς ως Πολιτεία, ιδιαίτερα η Προοδευτική Αριστερά έχει αγωνιστεί εδώ και έξι δεκαετίες να περιορίσει τις ανισότητες αυτές μέσα κυρίως από προοδευτική φορολογία.

Εμείς πιστεύουμε ότι οι έχοντες και κατέχοντες πληρώνουν αναλογικά περισσότερο φόρο από τους μη έχοντες και τους μη κατέχοντες.

Τα κρίνουμε αυτά αυτονόητα, αλλά πρέπει να θυμηθούμε ότι αυτή η απλή αρχή είναι εξαίρεση στον πλανήτη μας. Ούτε στην Αμερική, ούτε στις περισσότερες Ασιατικές χώρες εφαρμόζεται αυτή η αρχή. Ακόμα και οι νέες χώρες της Ευρώπης όταν έφυγαν από το Σοβιετικό σύστημα και εισχώρησαν στον χώρο της ελεύθερης αγοράς έχουν καθιερώσει φορολογικά συστήματα που υπάρχει ένας φορολογικός συντελεστής.

Στη Ρωσία, για παράδειγμα, στην Πολωνία, στην Ουκρανία, 15% πληρώνεις στο εισόδημά σου, είτε κερδίζεις 15.000 ευρώ τον χρόνο, είτε 150.000 ευρώ τον χρόνο.

Εμείς οι Ευρωπαίοι και κυρίως η παλαιά λεγόμενη Ευρώπη έχουμε μια άλλη αντίληψη την οποίαν κατοχυρώσαμε εδώ και 6 τουλάχιστον δεκαετίες.

Ο δεύτερος πυλώνας της κοινωνικής Ευρώπης είναι το ισχυρό κοινωνικό κράτος, που σημαίνει εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων πρόσβασης σ' αυτά που λέμε τα δημόσια αγαθά, υγεία και παιδεία, εθνικά συστήματα υγείας, δημόσια εκπαίδευση. Είναι στοιχεία στα οποία πιστεύουμε και τα θεωρούμε κι' αυτά αυτονόητα.

Είναι όμως τόσο αυτονόητα; Εμείς οι Ευρωπαίοι είμαστε περίπου 300.000.000 και ιδιαίτερα αυτοί που πιστεύουμε στις αρχές αυτές ίσως λίγο λιγότεροι, σε έναν κόσμο που είναι πολλά δισεκατομμύρια.

Ε, λοιπόν, στις άλλες ηπείρους, και στην Αμερική και στην Ασία, δεν ισχύουν αυτές οι αρχές. Ακόμα σήμερα στην πλούσια Αμερική υπάρχουν 40.000.000 ανασφάλιστοι, που σημαίνει ότι κινδυνεύουν να πεθάνουν κυριολεκτικά στον δρόμο. Και το σχέδιο Ομπάμα για ένα εθνικό συνολικό σύστημα υγείας, ακόμα και αν εφαρμοστεί από ένα Κογκρέσο που αμφιταλαντεύεται, θα αφήσει αρκετά εκατομμύρια από τα 40 ακόμα ανασφάλιστα, γιατί στηρίζεται σε μια ιδιωτική προσέγγιση στην παροχή υπηρεσιών υγείας.

Άρα και εδώ εμείς οι Ευρωπαίοι αποτελούμε μία εξαίρεση, μία μικρή εξαίρεση αναλογικά με τον πληθυσμό του πλανήτη.

Και το τρίτο. Πιστεύουμε ότι πρέπει να κατοχυρώνουμε το δικαίωμα στη δουλειά και το δικαίωμα στη σύνταξη. Δεν αφήνουμε ελεύθερες τις απολύσεις, δεν αφήνουμε τους εργαζόμενους χωρίς προστασία όταν χάνουν τη δουλειά τους. Στηρίζουμε τους ανέργους,

τους εκπαιδεύουμε, τους καταρτίζουμε, για να ενταχθούν και να επανενταχθούν σ' έναν επαγγελματικό χώρο.

Το ίδιο για τη σύνταξη, έχουμε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Όχι όπως στην Αμερική που υπάρχουν ιδιωτικά ταμεία τα οποία αν τύχει να καταρρεύσουν παρασύρουν και το δικαίωμα του εργαζόμενου στη σύνταξη. Άμα καταρρεύσει το ταμείο στην Αμερική, πρέπει να βρεις δικό σου, άλλον τρόπο να εφεύρεις για να καλύψεις την τρίτη ηλικία.

Άρα οι τρεις αυτοί πυλώνες που για μας θεωρούνται και είναι κεκτημένο κοινωνικό, δεν είναι κεκτημένο για άλλους λαούς σε άλλες ηπείρους.

Και το ερώτημα είναι: Αυτό που λέμε παγκοσμιοποίηση είναι συμβατό με τη διατήρηση και την ανάπτυξη αυτών των κατακτήσεων; Τί είναι η παγκοσμιοποίηση; Είναι η σύμπλευση τριών εξελίξεων. Η πρώτη είναι ότι η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, ραγδαία τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Τώρα, προϊόντα και υπηρεσίες μετακινούνται εύκολα και σε τεράστιες ποσότητες από το ένα σημείο του πλανήτη σ' ένα άλλο, το οποίο σημαίνει ένταση του ανταγωνισμού. Είναι η εξέλιξη της απελευθέρωσης των κεφαλαίων. Παλιά υπήρχαν φραγμοί, δεν υπήρχαν οι τεχνολογίες οι κατάλληλες, τώρα με το πάτημα ενός κουμπιού στο ηλεκτρονικό σύστημα μετακινούνται τρισεκατομμύρια δολάρια και εκθέτουν τις οικονομίες σε κινδύνους αποσταθεροποίησης. Και, τέλος, η επανάσταση στις επικοινωνίες, το Internet, η κινητή τηλεφωνία, που καθιστά τις χώρες αλληλοεξαρτώμενες.

Αυτή η παγκοσμιοποίηση είχε και θετικά και αρνητικά. Ποιο είναι το θετικό; Ότι έβγαλε δισεκατομμύρια ανθρώπους από το όριο της απόλυτης φτώχειας. Τώρα εκατοντάδες εκατομμυρίων Κινέζων και εκατοντάδες εκατομμυρίων Ινδών έφυγαν πάνω από το όριο του ενός δολαρίου τη μέρα και μπήκαν σε κάτι που αρχίζει να μοιάζει με σύγχρονη ζωή, από την πρωτόγονη ζωή που είχαν πολλές χιλιατίες πριν μέχρι τώρα, μέχρι το 1990.

Εμείς μπήκαμε στον σύγχρονο κόσμο ίσως πριν από 2.000-2.500 χρόνια, αυτοί τώρα πρωτομπήκαν με την παγκοσμιοποίηση.

Από την άλλη όμως πλευρά η παγκοσμιοποίηση όντως απειλεί και την κοινωνική Ευρώπη. Γιατί; Διότι όταν αυτοί οι ισχυροί νέοι

παίκτες μπήκαν στο παιχνίδι, Κίνα – Ινδία, δημιούργησαν έναν νέο ανταγωνισμό, ο οποίος στο χαμηλό εργατικό κόστος. Και οι Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πιέζονται να περιορίσουν μισθούς, συντάξεις, να κόψουν κοινωνικές δαπάνες, να αναιρέσουν τις κοινωνικές κατακτήσεις που με τόσους αγώνες κατέκτησαν μέσα στην Ευρώπη για να παραμείνουν ανταγωνιστικές.

Και το πρόβλημα γίνεται χειρότερο με την κρίση της παγκοσμιοποίησης την τωρινή, διότι την κρίση την δημιουργεί η βαθιά ύφεση, η μεγάλη ανεργία. Χθες δέκα μεγάλες εταιρείες παγκόσμιες ανακοίνωσαν απολύσεις 80.000 εργαζομένων, σε μία μέρα, και αύριο μπορεί να έχουμε μια ανάλογη ανακοίνωση.

Άρα πού είναι η κοινωνική Ευρώπη μέσα σε όλο αυτό το σύστημα; Υπάρχει πρόβλημα, υπάρχει σύγκρουση, υπάρχει αντίφαση.

Έρχομαι στο δεύτερο ερώτημα που θέλω ν' απαντήσω. Πώς ξεφεύγουμε από το αδιέξοδο αυτό; Δεν θέλω να κάνω μεγάλες ποδοσφαιρικές αναλογίες, αλλά νομίζω ότι θα υποκύψω στον πειρασμό: Αλλάζοντας γήπεδο. Άμα δεν σου αρέσει ο αντίπαλος ή το γήπεδο ή η μπάλα ή ενδεχομένως ο διαιτητής, αλλάζεις κάτι ή όλα από αυτά.

Και ποια είναι η απάντηση για την Ευρώπη σήμερα; Η απάντηση είναι και απλή και πάρα πολύ δύσκολη. Πρέπει να ξεφύγει η Ευρώπη από το παραγωγικό μοντέλο το οποίο την εκθέτει στον ανταγωνισμό των χωρών με χαμηλό εργατικό κόστος.

Πώς θα ξεφύγει; Ακολουθώντας τον δρόμο της Σκανδιναβίας, πηγαίνοντας στην οικονομία της γνώσης. Το ανέφεραν οι συνομιλητές μας. Η οικονομία της γνώσης σημαίνει νέες τεχνολογίες, σημαίνει νέα συστήματα οργάνωσης, σημαίνει καλύτερη εκπαίδευση, αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, καινοτομία, επιχειρηματικότητα.

Τεράστιος δρόμος για όλους, αλλά για κάποιους ακόμα μεγαλύτερος. Ποιοι είναι αυτοί; Δυστυχώς, χώρες σαν την Ελλάδα, χώρες με πολύ χαμηλή ανταγωνιστικότητα και χώρες με μεγάλο και πολύ υψηλό δημόσιο χρέος.

Όμως αυτός ο δρόμος πρέπει να διανυθεί διότι είναι ο μόνος δρόμος ο οποίος θα δώσει στην Ευρώπη την δυνατότητα να ισχυροποιήσει την οικονομία της και να ανακτήσει τη δυνατότητα άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε όλους τους κρίσιμους τομείς τους

οποίους προανέφερα, υγεία, παιδεία, απασχόληση, συντάξεις, όλα αυτά τα οποία θέλουμε και για τα οποία αγωνιζόμαστε. Αλλά προϋπόθεση είναι η έξοδος από την κρίση βραχυχρόνια, αλλά και η οικοδόμηση της νέας ανάπτυξης πάνω σε νέες βάσεις προσαρμοσμένες στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης.

Και έρχομαι και στα καθ' ημάς. Τί κάνει η κυβέρνηση της Ελλάδας απέναντι σ' όλα αυτά; Κατ' αρχήν ένα ερώτημα είναι εάν τα κατανοεί. Αλλά ας υποθέσουμε ότι απαντάμε καταφατικά. Κατανοώντας τα τί κάνει; Έχει εφεύρει μία νέα πολιτική θεωρία. Σε κάθε πρόβλημα εκδίδω μια ακάλυπτη επιταγή. Υπάρχει πρόβλημα στην γεωργία; Εκδίδω ακάλυπτες επιταγές και δίνω επιδόματα για το ένα ή το άλλο προϊόν για να ξεπεραστεί η κρίση, για να κατευνάσω τον κόσμο. Καταρρέει ένας κλάδος της οικονομίας; Δεν υπάρχει πρόβλημα. Εκδίδω μια ακάλυπτη επιταγή και αγοράζω τα χρέη του. Και ούτω καθ' εξής.

Λοιπόν, είναι προφανές ότι είναι απόλυτα αδιέξοδη, πρώτα απ' όλα διότι δεν δίνει απάντηση στα προβλήματα. Τα προβλήματα ηρεμούν προσκαίρως αλλά επανεμφανίζονται με άγριο και αδυσώπητο τρόπο λίγο χρόνο μετά.

Όσο κουκουλώνω τα προβλήματα με ενέσεις επιδοματικές, δεν τα λύνω, απλώς αναβάλλω την έκρηξη των προβλημάτων.

Αλλά το πρόβλημα το χειρότερο είναι το άμεσο, ότι όσο εκδίδω ακάλυπτες επιταγές και είμαι ανοικτός με τεράστια χρέη, με τεράστια ελλείμματα, με ένα τεράστιο έλλειμμα αξιοπιστίας, εκθέτω τη χώρα μου σε τεράστιους κινδύνους.

Κάθε φορά που η Ελλάδα προσφεύγει να δανειστεί τώρα, εκτινάσσεται το κόστος δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου. Υποβαθμίζεται η πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Και η κυβέρνηση δεν έχει κανένα ελαφρυντικό να προσποιείται ότι αγνοεί την κατάληξη αυτής της διαδικασίας.

Η κατάληξη είναι η υπαγωγή της Ελλάδας με τον ένα ή τον άλλον τρόπο στην επιτήρηση διεθνών Οργανισμών και τελικά στο βάθος του τούνελ, όταν ο Τιτανικός πέσει πάνω στο παγόβουνο, η εφαρμογή μέτρων, θα έλεγα πολύ μεγάλης λιτότητας που θα αυξήσουν την ανεργία, θα μειώσουν τα εισοδήματα και θα ρίξουν το βιοτικό μας επίπεδο.

Εκεί οδηγούμεθα όπως πάμε σήμερα.

Η Ελλάδα μοιάζει στην καλύτερη περίπτωση με ένα ακυβέρνητο σκάφος σε μία τρικυμισμένη θάλασσα σήμερα, φίλες και φίλοι. Αυτή είναι η θλιβερή πραγματικότητα την οποίαν βιώνουμε και το τί πρέπει να γίνει, νομίζω σε κάθε λογικό άνθρωπο που αγαπάει την πατρίδα του είναι φανερό.

Χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εξόδου από την κρίση. Είναι φανερό ότι πρέπει να ξαναπιάσουμε, μη διστάσουμε να πούμε τη λέξη, το νήμα του εκσυγχρονισμού. Ο εκσυγχρονισμός έχει αρχίσει να περνάει σαν μία κακή έννοια στην Ελληνική κοινωνία και τον δημόσιο διάλογο.

Εγώ δεν το κατάλαβα, ποια είναι η λύση για μια χώρα; Η οπισθοδρόμηση; Ποια είναι η πορεία της παγκόσμιας οικονομίας; Δεν είναι να εκσυγχρονιζόμαστε, να προσαρμοζόμαστε στα νέα, στα καινούργια δεδομένα; Ή να μένουμε κολλημένοι στα παλιά και να χανόμαστε μέσα στο παλιό; Προφανώς πρέπει να κινηθούμε πάλι σε μια εκσυγχρονιστική πορεία, πρέπει να προχωρήσουμε σε μεγάλες τομές και αλλαγές.

Και ξέρουμε ποιες είναι οι μεγάλες παθογένειες της Ελληνικής κοινωνίας. Ξεκινάω από ένα τεράστιο θέμα, οι σπατάλες στο Δημόσιο, οι κομματικοί στρατοί. Ακούμε αθρόες κομματικές προσλήψεις, κουμπάρων, φίλων. Τί είναι αυτά; Δεν είναι σπατάλη; Οι πόροι αυτοί δεν θα μπορούσαν να διατεθούν σε νοσοκομεία, σε σχολεία, σε Πανεπιστήμια, σε έρευνα;

Το ίδιο ισχύει για τις εστίες διαφθοράς, για τις εστίες σπατάλης σε διάφορους χώρους όπως στα νοσοκομεία, όπως στις διάφορες ΔΕΚΟ.

Άρα υπάρχει τεράστιο πρόβλημα ελέγχου των δημοσίων δαπανών και διοχέτευσης των πόρων εκεί που αξίζει να διατεθούν.

Δεύτερο τεράστιο θέμα: Η ακρίβεια. Έχετε δει ότι η Αθήνα έχει γίνει μία από τις 2-3 ακριβότερες πρωτεύουσες στον κόσμο. Οι Γάλλοι φίλοι μας θα το διαπιστώσουν ακόμα και αν πιούν καφέ αύριο στην πλατεία Συντάγματος, και το συγκρίνουν με τον καφέ στο Καρτιέ Λατέν ή σε οποιοδήποτε περιώνυμο καφενείο του Παρισιού.

Άρα υπάρχει θέμα που έχει σχέση με μεσάζοντες, με μονοπώλια, με κλειστά επαγγέλματα – βλέπε τομές και αλλαγές.

Υπάρχει τεράστιο θέμα γραφειοκρατίας και διαφθοράς. Ταλαιπωρείται ο πολίτης. Καταπνίγεται η υγιής επιχειρηματικότητα. Χρειάζεται αυστηρότητα, χρειάζεται ανασυγκρότηση των θεσμών. Χρειάζονται μεγάλες αλλαγές μαζί με αναβάθμιση της εκπαίδευσης, το αυτονόητο, και παράλληλα ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Αν μπορούσα να ξαναδιαλέξω ένα τίτλο, ένα θέμα για τη σημερινή εκδήλωση, θα έλεγα "ισχυρή οικονομία για μια δίκαιη κοινωνία". Αυτό νομίζω ότι είναι η απάντηση στο δίλημμα ανάμεσα στην κοινωνική Ευρώπη, και την παγκοσμιοποίηση.

Η Ελλάδα λοιπόν αντιμετωπίζει μία από τις χειρότερες κρίσεις της μεταπολεμικής της ιστορίας. Χρειάζεται συστράτευση δυνάμεων, χρειάζεται σχέδιο, χρειάζεται βούληση ισχυρή, χρειάζονται ευρείες κοινωνικές συναινέσεις.

Πρέπει όλοι να είμαστε παρόντες σ' αυτόν τον αγώνα. Θα είμαι παρών. Ευχαριστώ πολύ.
